

Karakteristik af anbragte børn og unges forældre

I denne analyse ses der nærmere på anbragte børn og unges forældre, og det undersøges, om der er forskel på forældre til børn, der bliver anbragt som små i forhold til børn der anbringes sent i barndommen.

Overordnet viser analysen, at anbragte børn og unges familiebaggrund adskiller sig betydeligt fra øvrige børn og unges: anbragte børn og unge kommer ofte fra mindre ressourcestærke familier og hjem med betydelige problembelastninger. Derudover viser analysen, at børn, der anbringes tidligt i barndommen, kommer fra familier med færre ressourcer, end børn, der bliver anbragt senere i livet. Dette viser sig bl.a. når man ser på social arv i anbringelser. Halvdelen af anbragte 0-5-åriges forældre har selv været anbragt som børn, mens det er en fjerdedel af de anbragte 12-17-åriges forældre, der selv har været anbragt. Blandt børn og unge, der ikke er anbragt uden for hjemmet, er det 7 pct., som har forældre, der selv har været anbragt.

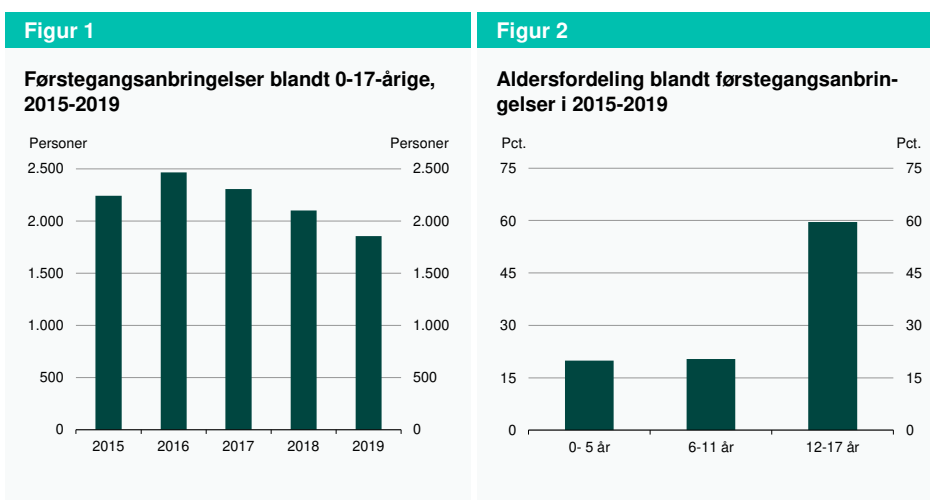
Børn og unge, der anbringes uden for hjemmet, kommer ofte fra et hjem med en enlig mor uden uddannelse og med en lav tilknytning til arbejdsmarkedet. Blandt mødre til børn, der blev anbragt i 0-5-årsalderen, har omkring 80 pct. grundskolen som højest fuldført uddannelse, og 57 pct. havde kontanthjælp som væsentligste indkomstkilde. Blandt mødre til børn anbragt i alderen 12-17 år gælder det hhv. ca. 40 pct. og 30 pct. Til sammenligning havde under 20 pct. af mødre til øvrige børn og unge grundskolen som højeste uddannelse, og under 10 pct. modtog kontanthjælp.

Diagnoser, der kan være relateret til et handicap eller en psykisk lidelse, er betydeligt overrepræsenteret blandt forældre til anbragte børn og unge. Der ses særligt en høj forekomst af diagnoser relateret til psykiske lidelser blandt mødre til de tidligt anbragte børn. Omkring 20 pct. af mødre til børn, der blev anbragt i 0-5-årsalderen, har en diagnose relateret til en psykisk lidelse, mens det er lidt under 10 pct. af mødre til børn, der blev anbragt som 12-17-årige.

Misbrugsproblemer og kriminalitet er ligeledes hyppige blandt forældre til anbragte børn og unge. Tidligt anbragte børn har oftere forældre, som har haft tegn på misbrugsproblemer, end børn og unge, der er anbragt sent i barndommen. Omkring hver fjerde af de førstegangsanbragte 0-5-årige børn har mindst en forælder med tegn på misbrugsproblemer, mens det gælder ca. hver tiende af de 12-17-årige førstegangsanbragte unge.

Førstegangsanbringelser

Hvert år bliver omkring 2.000 børn og unge anbragt uden for hjemmet for første gang. Siden 2016 har der dog hvert år været et fald i antallet af børn og unge, der er blevet anbragt uden for hjemmet, jf. figur 1. Blandt disse børn og unge er størstedelen over 12 år på anbringelsestidspunktet. Således fandt 60 pct. af førstegangsanbringelser sted blandt 12-17-årige de seneste 5 år, mens 20 pct. fandt sted blandt 6-11-årige og 20 pct. blandt børn under 6 år, jf. figur 2.

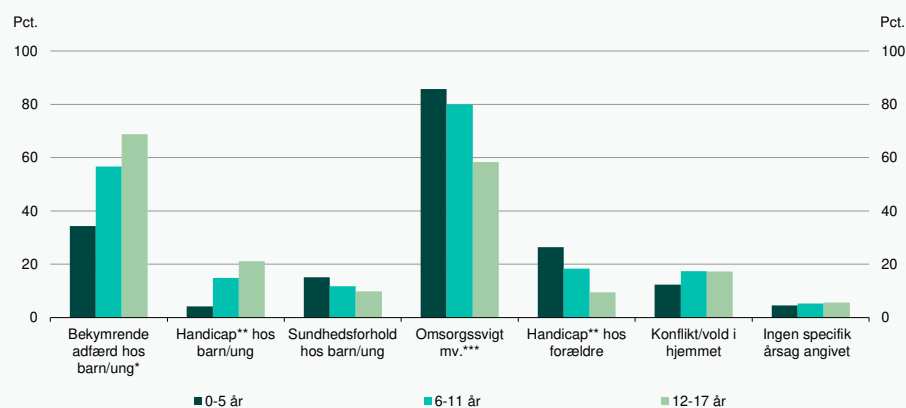
Anm.: Omfatter børn og unge i alderen 0-17 år, der fik iværksat en førstegangsanbringelse uden for hjemmet i løbet af et givent år i perioden 2015-2019, som findes i befolkningsregistret ultimo året. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet ved første anbringelse. N= 10.970.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Der kan være forskellige årsager til, at børn og unge bliver anbragt uden for hjemmet, men fælles for dem alle er, at de pga. udsathed har brug for særlig støtte. Det kan eksempelvis være pga. sociale problemer i familien, som forhindrer barnet eller den unge i at udvikles og trives derhjemme, eller fysisk funktionsnedsættelse.

Oftentimes kommer børnene og de unge, der bliver anbragt uden for hjemmet, fra et hjem med betydelige problembelastninger. De seneste 5 år er mere end halvdelen af førstegangsanbragte børn og unge, ifølge sagsbehandlerne registreringer, blevet anbragt pga. omsorgssvigt fra forældrene eller anden bekymrende adfærd hos forældrene fx misbrugsproblemer, jf. figur 3.

Figur 1

Årsager til anbringelse blandt førstegangsanbringelser i 2015-2019, efter alder ved anbringelsen

Note: *) Bekymrende adfærd hos barn/ung inkl. skoleproblemer, misbrug og kriminalitet. **) Betydeligt eller varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. ***) Omsorgssvigt eller bekymrende adfærd hos forældre inkl. overgreb, stof/alkohol misbrug og kriminalitet

Anm.: Omfatter børn og unge i alderen 0-17 år, som fik iværksat en førstegangsanbringelse uden for hjemmet i løbet af 2015-2019, og som findes i befolkningsregistret ultimo året. Årsager til anbringelse er baseret på socialrådgivernes registreringer i forbindelse med afgørelsen om at bringe et barn/ung. Socialrådgiverne kan angive flere udslagsgivende årsager. Alderen er opgjort på anbringelsestidspunktet. N=10.970.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Omsorgssvigt eller bekymrende adfærd hos forældre er oftere en udslagsgivende årsag for at anbringe små børn, jf. sagsbehandlerne registreringer, end for sent anbragte børn og unge. Blandt de 0-5-årige børn er det over 85 pct., som blandt andet er blevet anbragt pga. omsorgssvigt eller bekymrende adfærd hos forældrene, mens det er lidt under 60 pct. blandt de 12-17-årige. Sagsbehandlerne kan registrere flere overlappende årsager til at anbringe et barn eller ung, og eksempelvis kan et barn blive anbragt både pga. et handicap og omsorgssvigt.

Generelt tegner der sig et billede af, at de bagvedliggende årsager til anbringelse blandt de yngste børn – registreret af sagsbehandlerne – i højere grad skyldes problemer ved forældrene (omsorgssvigt, misbrug, kriminalitet eller fysisk/psykisk funktionsnedsættelse). Blandt de ældste børn og unge er problemer hos forældrene stadig meget hyppige ifølge sagsbehandlerne registreringer, men her bliver der i større omfang *også* registreret selvstændige problemer, der kommer til udtryk hos barnet eller den unge, som årsag til anbringelsen. Dette er ikke ensbetydende med, at barnet selv er årsagen til disse udfordringer. Eksempelvis er bekymrende adfærd hos barnet eller den unge angivet som årsag til anbringelse i 70 pct. af anbringelsessagerne vedrørende 12-17-årige, mens der gælder 34 pct. af anbringelserne af 0-5-årige. Ligeledes ses en højere forekomst af anbringelsårsager vedrørende barnets eller den unges fysiske eller psykiske funktionsevne, blandt de ældste børn og unge, som er blevet anbragt uden for hjemmet.

Det bemærkes, at den bagvedliggende årsag til bekymrende adfærd eller andre udfordringer hos barnet eller den unge i nogle tilfælde kan være omsorgssvigt i barndommen eller andre sociale problemer i hjemmet, mens i andre tilfælde kan den bagvedliggende årsag eksempelvis være psykisk sygdom, som ikke er relateret til forældrenes omsorg for barnet.

Familiebaggrund for anbragte børn og unge

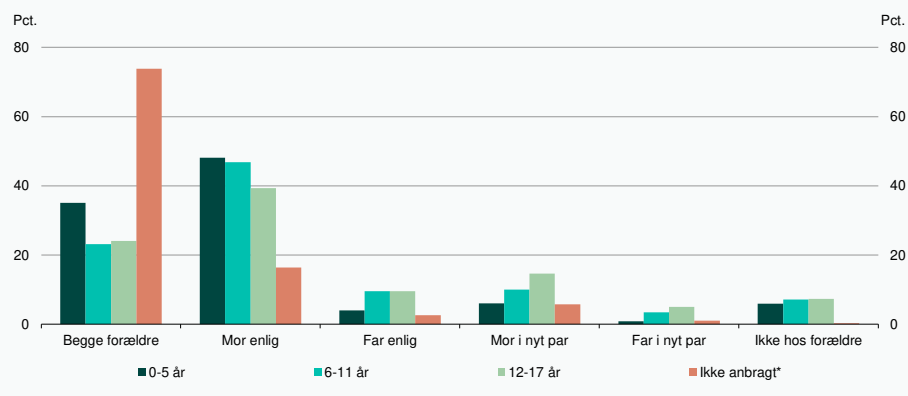
I dette afsnit belyses, hvilken familiebaggrund børn og unge, der blev anbragt uden for hjemmet for første gang i løbet fra 2015 til 2019, kom fra, da deres anbringelse begyndte. Der ses blandt andet på, om der er forskel på børnenes og de unges familiebaggrund afhængig af deres alder på anbringelsestidspunktet.

Inden første anbringelse uden for hjemmet kommer anbragte børn og unge ofte fra et hjem med en enlig mor. Således boede under en tredjedel af børn og unge, der blev anbragt for første gang, med begge biologiske forældre i tiden op til deres anbringelse. Til sammenligning boede lidt over 70 pct. af øvrige børn og unge under 18 år med begge forældre i 2019, jf. figur 4.

Alder på anbringelsestidspunktet hænger sammen med, hvorvidt barnet eller den unge bor med begge forældre. Det ses eksempelvis, at de yngste børn oftere boede med begge forældre op til deres anbringelse end de ældre børn og unge. Det skal ses i lyset af den generelle tendens, at en større andel af forældre er gået fra hinanden, jo ældre barnet er.

Figur 2

Hvem boede de førstegangsanbragte børn og unge hos i anbringelsesåret, efter alder

Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der ikke har været anbragt uden for hjemmet.

Anm.: Omfatter alle 0-17-årige, som fik iværksat en førstegangsanbringelse uden for hjemmet i løbet af 2015-2019, og som har oplysninger om, hvem de boede hos 1. januar i anbringelsesåret. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet. Antal anbragte børn og unge = 9.480.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Udover at anbragte børn og unge sjældnere bor med deres far end øvrige børn og unge, er der større sandsynlighed for, at der ikke er registreret nogen far. Blandt de anbragte børn og unge i denne analyse er det knap 13 pct., som ikke har registreret en far, mens

det er 7,5 pct. blandt øvrige børn og unge. Det betyder, at der for flere af de anbragte børn og unge ikke er oplysninger om deres fars socioøkonomiske forhold mv.

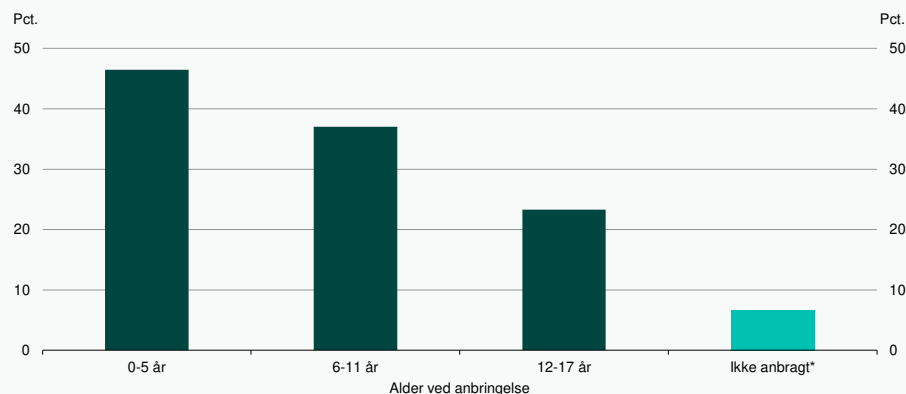
Forældres anbringelseshistorik

Børn og unge, der bliver anbragt uden for hjemmet, har oftere forældre, som selv har været anbragt i løbet af barndommen, end øvrige børn og unge. Overhyppigheden af anbringelser, hos forældre til anbragte børn og unge i forhold til befolkningen som helhed, er særligt fremtrædende hos børn anbragt tidligt i barndommen. Knap halvdelen af børn, der blev anbragt i alderen 0-5 år i årene 2015-2019, har mindst en forælder, der har været anbragt som barn eller ung. Blandt børn, der blev anbragt i alderen 6-11 år er det 37 pct., og 23 pct. af unge, der blev anbragt i alderen 12-17 år, har mindst en forælder, der har været anbragt. Blandt børn og unge i 2019, der ikke har været anbragt uden for hjemmet, er det imidlertid blot 7 pct., der har en eller to forældre, der har været anbragt i barndommen, jf. figur 5.

Det bemærkes, at hyppigheden af anbringelser blandt forældre kan være en anelse underestimeret, særligt for de sent anbragte børn og unge, da anbringelsesstatistikken kun går tilbage til 1980. Anbringelser, som er ophørt inden 1980, er derfor ikke med i denne opgørelse. Selvom der ikke er tvivl om tendensen, betyder det, at der er lidt usikkerhed omkring den helt præcise forskel i anbringelser hos forældre mellem tidligt og sent anbragte børn og unge.

Figur 3

Andel af førstegangsanbragte børn og unge med forældre, der selv har været anbragt uden for hjemmet som barn eller ung

Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der ikke har været anbragt uden for hjemmet.

Anm.: Omfatter børn og unge i alderen 0-17 år, som fik iværksat en førstegangsanbringelse uden for hjemmet i løbet af 2015-2019, og som findes i befolkningsregistret ultimo året. Hvis blot én forælder har været anbragt uden for hjemmet, indgår barnet eller den unge i andelen. Anbringelsesstatistikken går tilbage til 1980, hvormed anbringelser, der er ophørt inden år 1980, ikke indgår i opgørelsen af forældre, der selv har været anbragt uden for hjemmet som barn eller ung. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet. Antal anbragte børn og unge = 10.970.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Overrepræsentationen af anbringelser hos forældre til anbragte børn og unge hænger blandt andet sammen med, at tidligere anbragte børn og unge oftere er udsatte som voksne, end befolkningen som helhed. Undersøgelser viser blandt andet, at tidligere anbragte børn og unge som voksne oftere ender i hjemløshed, har misbrugsproblemer og oftere begår kriminalitet end den øvrige befolkning¹.

Teenageforældreskab blandt mødre til anbragte

Der er en betydelig overrepræsentation af teenageforældreskab, dvs. at moren fik sit første barn i teenageårene, blandt mødre til anbragte børn og unge, i forhold til den generelle befolkning. Mens 5 pct. af ikke-anbragte børn og unge under 18 år i 2019 har en mor, som fik børn i teenagealderen, er det mellem 20-30 pct. af de førstegangsanbragte børn og unge. Og særligt blandt de børn, der blev anbragt i en tidlig alder, er der relativt mange, der har en mor, der var under 20 år ved første barn, jf. tabel 1.

Tabel 1

Mors alder blandt førstegangsanbragte børn og unge i 2015-2019, efter alder

	0-5 år	6-11 år	12-17 år	Ikke anbragte*
Mors alder ved 1. barns fødsel, gns.	22,7	23,4	24,3	27,3
Mor teenager ved 1. barn fødsel, pct.	30%	25%	20%	5%
Population	2.024	2.184	5.966	1.075.673

Note: *) Ikke anbragte omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der *ikke* har været anbragt uden for hjemmet.

Anm.: Omfatter førstegangsanbragte børn og unge i alderen 0-17 år, der blev anbragt uden for hjemmet i perioden 2015-2019, som har oplysninger om en biologisk mor i fertilitetsregistret. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Mødres uddannelse og beskæftigelse

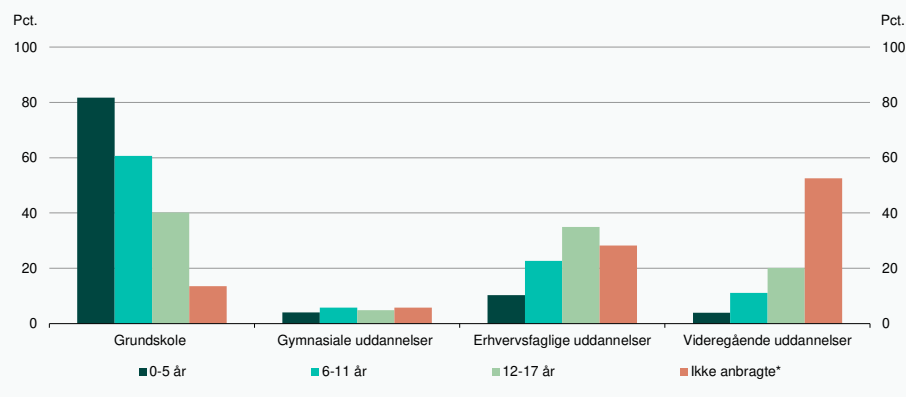
Størstedelen af mødre til anbragte børn og unge har grundskolen som højest fuldført uddannelse, jf. figur 6. Særligt har mødre til børn, der blev anbragt i en tidlig alder, grundskolen som højest fuldførte uddannelse. For børn, der blev anbragt mens de var 0-5 år, havde lidt over 80 pct. af mødrene grundskolen som højest fuldførte uddannelse, mens det samme gælder ca. 60 pct. af mødrene til børn, der blev anbragt i alderen 6-11 år, og 40 pct. af mødrene til børn, der blev anbragt i alderen 12-17 år.

Uddannelsesniveautet blandt anbragte børns mødre er generelt markant lavere end øvrige børn og unges mødre. Særligt har mødre til børn, der har været anbragt uden for hjemmet sjældnere gennemført en videregående uddannelse. I 2019 havde omkring halvdelen af mødre til børn og unge, der ikke har været anbragt uden for hjemmet, gennemført en videregående uddannelse, det samme gælder færre end 20 pct. af de førstegangsanbragte børn og unges mødre.

¹ Se fx mere herom i Social- og Indenrigsministeriets Velfærdspolitiske Analyse nr. 23 – *Hvordan klarer anbragte sig som unge voksne?*, samt kapitel 8 om unge i hjemløshed i Socialpolitisk Redegørelse 2019, og i VIVE's forløbsundersøgelse af anbragte unge (2020): *Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet*.

Figur 4

Uddannelsesniveau blandt mødre til førstegangsanbragte børn og unge, efter alder

Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der ikke har været anbragt uden for hjemmet.

Anm.: Omfatter alle 0-17-årige, som fik iværksat en førstegangsanbringelse uden for hjemmet i løbet af 2015-2019, og for hvem der findes oplysninger om mors uddannelse. Uddannelsesniveau angiver mødres højest fuldførte uddannelse, opgjort pr. 30. september i anbringelsesåret. 'Grundskole' inkluderer også manglende uddannelse. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet. Antal anbragte børn og unge = 9.679.

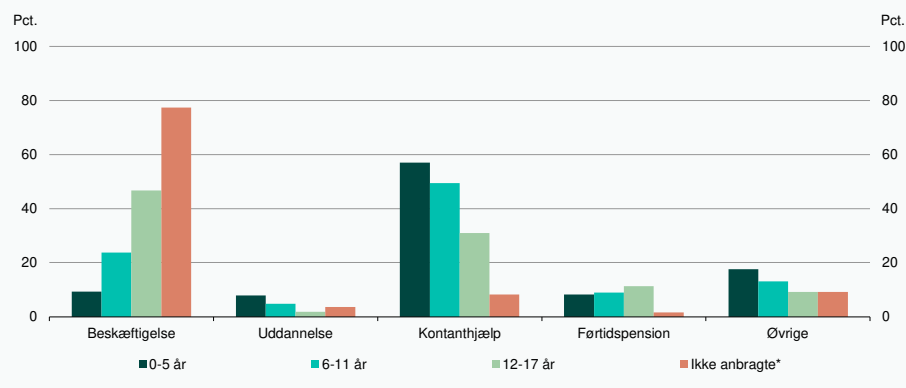
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Som tidligere nævnt kommer børn og unge, der bliver anbragt uden for hjemmet, ofte fra hjem med betydelige problembelastninger. Dette afspejler sig blandt andet også i, at deres forældre generelt har en dårligere tilknytning til arbejdsmarkedet, end øvrige børn og unges forældre.

Blandt mødre til anbragte børn og unge har en væsentlig større andel kontanthjælp som primær forsørgelsesgrundlag end blandt mødre til øvrige børn og unge. Denne andel varierer med barnets eller den unges alder ved første anbringelse. Blandt børn og unge, der blev anbragt som 0-5-årige, havde 57 pct. af mødrene kontanthjælp som væsentligste indkomstkilde i året op til anbringelsen. Blandt de, som blev anbragt for første gang som 12-17-årige, havde 31 pct. af mødrene kontanthjælp som væsentligste indkomstkilde, jf. figur 7.

Figur 5

Socioøkonomisk status blandt mødre til førstegangsanbragte børn og unge, efter alder

Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der *ikke* har været anbragt uden for hjemmet.

Anm.: Omfatter alle 0-17-årige, som fik iværksat en førstegangsanbringelse uden for hjemmet i løbet af 2015-2019, og for hvem der findes oplysninger om mors socioøkonomiske status. Mødres socioøkonomiske status er opgjort i året før barnets eller den unges anbringelse. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet. Antal anbragte børn og unge = 9.679.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Fædrenes socioøkonomiske status og uddannelsesniveau ligner i høj grad mødrenes. Fædre til særligt de tidligt anbragte børn er ligeledes karakteriseret ved ofte at stå uden uddannelse og være marginaliseret i forhold til arbejdsmarkedet, end fædre til jævnaldrene ikke anbragte børn, jf. bilag figur 15 og 16.

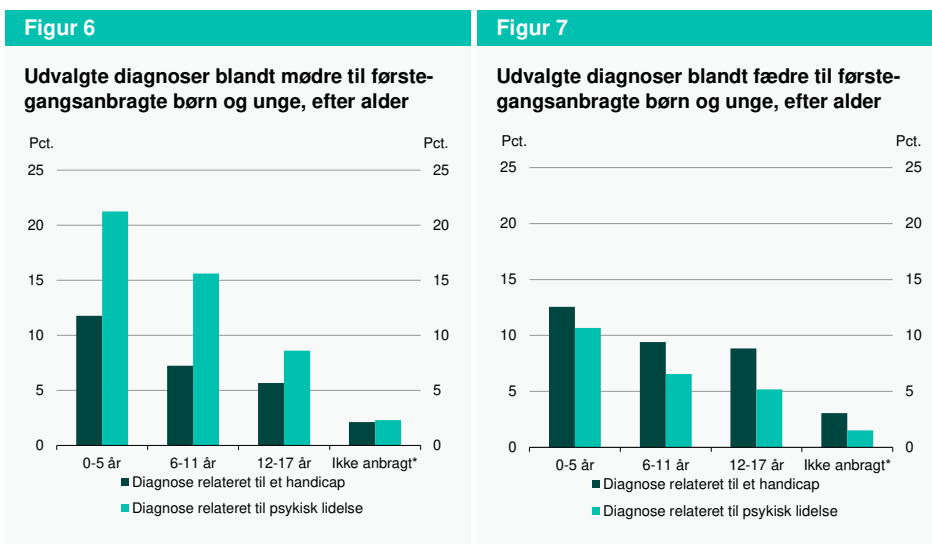
Diagnoser blandt forældre

Betydeligt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne hos forældre kan være en udslagsgivende årsag til, at nogle børn og unge anbringes uden for hjemmet. I dette afsnit ses der nærmere på hvor stor en andel af forældre til børn og unge anbragt i årene 2015-2019, som har udvalgte diagnoser relateret til et handicap eller psykisk lidelse.

Diagnoser, der kan være relateret til et handicap, inkluderer i denne analyse autismespektrum, cerebral parese, Downs, erhvervet hjerneskade, og udviklingshæmning. Mens diagnoser relateret til psykiske lidelser i kapitlet inkluderer psykiske lidelser pga. alkohol eller stoffer, skizofreni, depression, angst, spiseforstyrrelser og personlighedsforstyrrelser. Se mere herom i boks 1.

Forældre til børn og unge anbragt uden for hjemmet har i langt højere grad en diagnose, der kan være relateret til et handicap eller en psykisk lidelse end befolkningen som helhed, særligt blandt forældre til børn anbragt tidligt i barndommen. Eksempelvis havde 12 pct. af mødre til børn, der blev anbragt i alderen 0-5 år, en diagnose relateret til et handicap, og 21 pct. havde en diagnose relateret til en psykisk lidelse. Blandt mødre til ikke tidligere anbragte børn og unge i 2019, havde 2 pct. en diagnose relateret til et handicap og 2 pct. en diagnose relateret til en psykisk lidelse, jf. figur 8.

Generelt har mødre til anbragte børn og unge i højere grad end fædre en diagnose relateret til en psykisk lidelse, mens fædre i lidt højere grad end mødre har en diagnose relateret til et handicap, jf. figur 8 og 9.

Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der *ikke* har været anbragt uden for hjemmet.

Anm.: Omfatter børn og unge i alderen 0-17 år, som fik iværksat en førstegangs-anbringelse uden for hjemmet i løbet af 2015-2019, og som findes i befolkningsregistret ultimo året. Figur 8 omfatter kun børn og unge, som har oplysninger om en biologisk mor, N = 10.174. Figur 9 omfatter kun børn og unge, som har oplysninger om en biologisk far, N = 9.559. Diagnoser der kan være forbundet med et handicap omfatter autismespektrum, mental retardering, hjerneskade, muskelsvind, Downs, cerebral parese. Diagnoser forbundet med psykiske lidelse omfatter diagnosegrupperne psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol el. stoffer mv., depression mv., skizofreni mv., angst mv., personlighedsforstyrrelse mv., spiseforstyrrelse mv. Se mere i boks 1. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Listen af diagnoser inkluderet i denne analyse er langt fra udtømmende, idet der findes mange andre diagnoser og funktionsnedsættelser, der kan være forbundet med et handicap eller psykisk lidelse. Valget af diagnoser kan således diskuteres. Eksempelvis ville man identificere langt flere forældre med diagnoser relateret til et handicap, hvis en diagnose for ADHD blev inkluderet, jf. bilag figur 17 og 18.

Boks 1**Diagnoser i analysen**

Følgende diagnoser inddrages for at belyse handicaprelaterede diagnoser, der kan optræde blandt forældre til anbragte børn:

- Autismespektrum
- Cerebral parese (spastisk lammelse)
- Downs syndrom
- Erhvervet hjerneskade
- Udviklingshæmning (mental retardering)
- Muskelsvind

Listen er langt fra udtømmende, idet der findes mange andre diagnoser og funktionsnedsættelser, der kan være forbundet med et handicap. Diagnosegrupperne baserer sig på indlæggelser, ambulante besøg og skadestuekontakter på sygehuse i perioden 1995-2018.

Diagnoser, der kan være forbundet med psykiske vanskeligheder, baseres på kontakter til den regionale sygehuspsykiatri over en femårig periode (2015-2018). Der inddrages følgende diagnosegrupper:

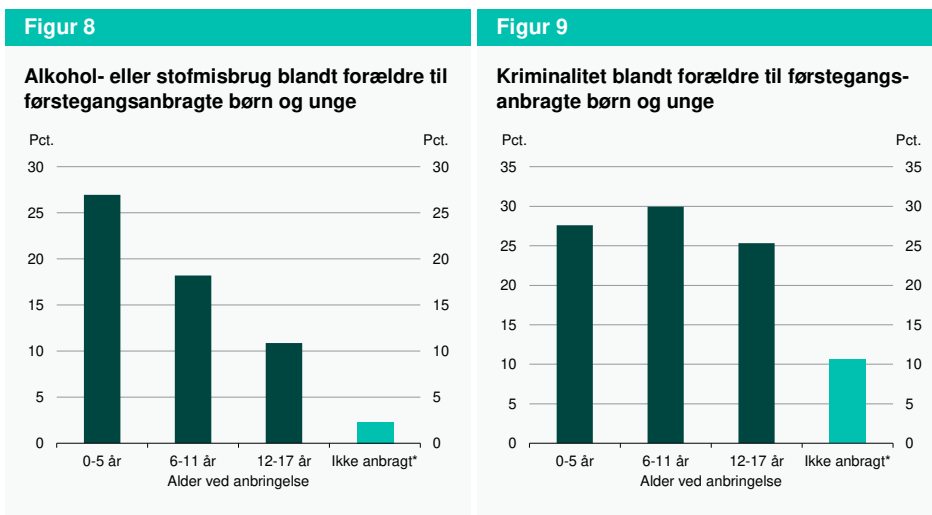
- Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol el. stoffer
- Skizofreni
- Depression mv.
- Angst mv.
- Spiseforstyrrelser mv.
- Personlighedsforstyrrelser mv.

Misbrug og kriminalitet blandt forældre

Misbrug af alkohol eller stoffer, og kriminell adfærd hos forældre har betydning for hvorvidt forældre kan varetage omsorgen over for deres børn. Således kan misbrug og kriminalitet blandt forældre direkte være årsag til at et barn eller ung anbringes uden for hjemmet.

Oplysninger om, hvorvidt forældre har eller har haft et misbrugsproblem, bygger i denne analyse på, om forældrene på et tidspunkt har været i kontakt med social misbrugsbehandling, at en af årsagerne til barnets anbringelse har været misbrug, eller om forældrene har haft en diagnose relateret til misbrug, jf. boks 2. Denne opgørelse er langt fra fuldt dækkende for antallet af forældre, som har eller har haft et misbrugsproblem, hvorfor andelen af forældre med alkohol- eller stofmisbrugsproblemer formentligt er væsentligt underestimeret.

Med disse forbehold viser tallene, at misbrugsproblemer hos forældre er hyppigere blandt tidligt anbragte børn end hos sent anbragte børn og unge. Blandt børn, der blev anbragt i alderen 0-5 år i årene 2015-2019, har over 25 pct. mindst en forælder med indikation på et misbrugsproblem, det samme gælder ca. 18 pct. af børn, der blev anbragt i alderen 6-11 år og 11 pct. af unge, der blev anbragt som 12-17-årig, jf. figur 10.

Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der *ikke* har været anbragt uden for hjemmet.

Anm.: Omfatter børn og unge i alderen 0-17 år, som fik iværksat en førstegangsanbringelse uden for hjemmet i løbet af 2015-2019, og som findes i befolkningsregistret ultimo året. Alkohol- og stofmisbrug blandt forældre bygger på data vedrørende social misbrugsbehandling, årsager til anbringelse blandt de anbragte børn og unge, samt data vedrørende diagnoser relateret til misbrug, se mere herom i boks 2. Det bemærkes, at misbrug blandt de 'ikke anbragte' er underestimeret ift. blandt de anbragte børn, da det her ikke er muligt at anvende viden om årsager til anbringelse. Kriminalitet blandt forældre er opgjort på baggrund af om mindst én forælder har modtaget en fældende strafferetlig dom, opgjort på tidspunktet for barnet eller den unges anbringelse. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet. Anbragte børn og unge = 10.970.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Forældre til anbragte børn og unge begår derudover langt oftere kriminalitet end øvrige forældre, jf. figur 11. I alt havde mellem 25-30 pct. af børnene og de unge på anbringelsestidspunktet mindst én forælder, som havde modtaget en fældende strafferetlig afgørelse, blandt de ikke-anbragte børn og unge i 2019 var det ca. 10 pct. Det er i højere grad fædrene end mødrene, som har fået en dom, jf. bilag figur 20.

Der er imidlertid ingen tendens til, at forældre til tidligt anbragte børn er mere kriminelle end forældre til sent anbragte børn og unge, eller omvendt, når der ses på fældende strafferetlige afgørelser.

Boks 1

Opgørelse af alkohol- og stofmisbrug

Oplysninger om stof- og alkoholmisbrug blandt forældre stammer fra register over personer i social misbrugsbehandling (Stofmisbrugsdatabasen), Det psykiatriske centralregister, Landspatientregistret, samt Anbringelsesregistret.

Social stofmisbrugsbehandling

Kommunerne er ifølge serviceloven forpligtiget til at tilbyde social stofmisbrugsbehandling til borgere med et behandlingskrævende stofmisbrug. Den sociale stofmisbrugsbehandling retter sig mod ophør, reduktion eller stabilisering af stofmisbruget med henblik på at afhjælpe og begrænse de sociale, fysiske og psykiske problemer, som følger af misbruget.

Kommunerne indberetter årligt alle behandlingsforløb til Stofmisbrugsdatabasen, herunder ventetider vedr. behandlingsgaranti for stofmisbrugere. Opgørelsen af misbrug blandt forældre baserer sig således på oplysninger om personer, som har været visiteret til eller været i behandling for stofmisbrug.

De bemærkes, at kommunerne også er forpligtiget til at tilbyde anonym stofmisbrugsbehandling til personer med et behandlingskrævende stofmisbrug. Personer i anonym behandling indgår ikke i analysen, da der ikke findes centralt tilgængelige registeroplysninger om personer i anonym behandling. Analysen omfatter heller ikke personer, som modtager stofmisbrugsbehandling ved Kriminalforsorgen.

Diagnoser relateret til stof- eller alkoholmisbrug

Forældre, der optræder i enten Det psykiatriske centralregister eller Landspatientregistret med en diagnose relateret til stof- eller alkoholmisbrug, opgøres til at have eller have haft et misbrug. Diagnoser som opgøres som alkohol- eller stofmisbrug omfatter:

- Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af euforiserende stoffer mv.
- Psykofarmaka, morfika, kokain, hallucinogener eller andre narkotika i blodet
- Forgiftning med euforiserende stoffer mv.
- Alkoholinduceret pseudo-Cushings syndrom.
- Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol
- Nervesygdomme forårsaget af alkohol.
- Alkoholisk kardiomyopati.
- Fordøjelsessygdomme forårsaget af alkohol, inkl. alkoholiske leversygdomme.

Anbringelsesregistret

Når børn og unge anbringes uden for hjemmet, skal kommunerne indberette hvad, der er udslagsgivende årsag til anbringelsen. En af de årsager sagsbehandlerne kan angive er "misbrug hos forældre". Således anvendes oplysninger om anbringelsesårsager blandt de anbragte børn og unge til at opgøre misbrug blandt forældre.

Dødsfald i familien

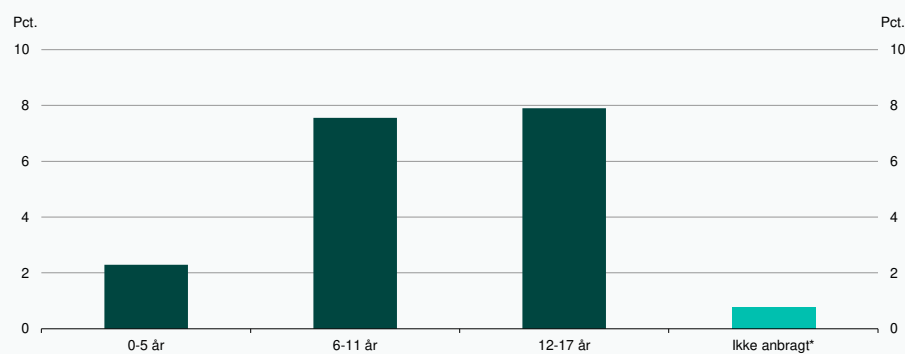
Børn og unge, der bliver anbragt uden for hjemmet, oplever i meget højere grad end øvrige børn og unge at miste en forælder pga. dødsfald tidligt i livet. Dette hænger blandt andet sammen med, at anbringelser kan være, men ikke nødvendigvis er, forårsaget af forældres død.

Der er en betydelig overdødelighed blandt forældre til de anbragte børn og unge, der blev anbragt 6-17-årsalderen, i forhold til alle ikke anbragte børn og unge i 2019, jf. figur

12. Knap 8 pct. af de børn og unge, som blev anbragt i alderen 6-17 år, havde på anbringelsestidspunktet mistet mindst én forælder pga. dødsfald, mens det var lidt under 1 pct. blandt de ikke-anbragte børn og unge i 2019.

Figur 10

Andel af førstegangsanbragte som har en forælder der er død

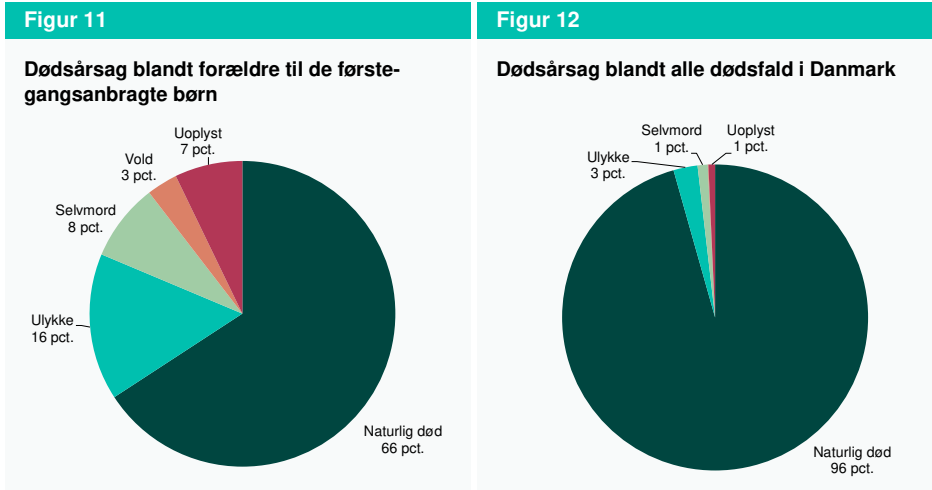
Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der *ikke* har været anbragt uden for hjemmet.

Anm.: Omfatter børn og unge i alderen 0-17 år som fik iværksat en førstegangsanbringelse uden for hjemmet i løbet af 2015-2019, og som findes i befolkningsregisteret ultimo året. Forældres død er opgjort på tidspunktet for barnet eller den unges anbringelse. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet. Antal anbragte børn og unge = 10.970.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Tidlig død blandt forældre til anbragte børn og unge, hænger blandt andet sammen med, at denne gruppe af forældre er mere udsatte end befolkningen som helhed. Flere undersøgelser viser, at udsathed i barndommen eller i voksenlivet er forbundet med tidligere død. Blandt andet har udsatte større risiko for at blive udsat for vold og for selvmordsforsøg.

Der er en betydelig overrepræsentation af ikke-naturlige dødsfald blandt forældre til førstegangsanbragte børn i forhold til dødsfald generelt, jf. figur 13 og 14. Ses der på forældrenes dødsårsager, blandt de anbragte børn og unge, der har mistet forældre inden anbringelse uden for hjemmet, er 66 pct. af dødsfaldene registreret som 'naturlig død', mens 16 pct. er registreret som en ulykke, 8 pct. som selvmord og 3 pct. som voldsrelateret, jf. figur 13.

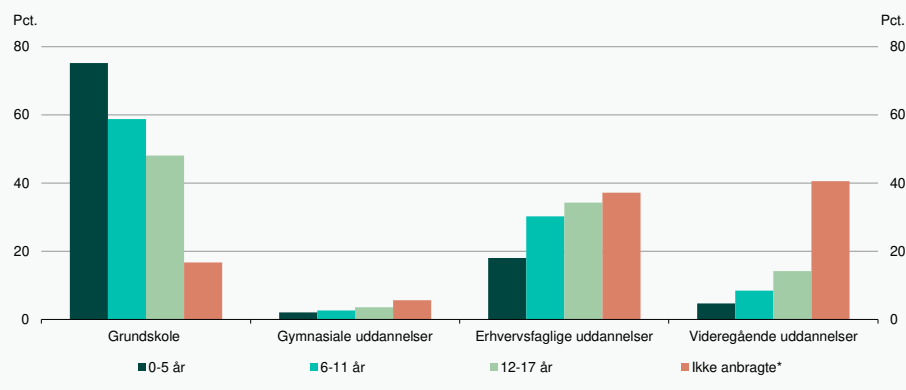
Anm.: Figur 13 omfatter afdøde forældre til førstegangsanbragte børn og unge, der blev anbragt uden for hjemmet i årene 2015-2019. Personer, som er døde i 2019, har ikke oplysninger om dødsårsager pga. det seneste dødsårsagsregister går til ultimo 2018. Figur 14 omfatter alle registrerede dødsfald i Danmark i perioden 2015-2018. Figuren summerer ikke til 100 pct. pga. afrundinger.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Bilag

Figur 13

Uddannelsesniveau blandt fædre til førstegangsanbragte børn og unge, efter alder

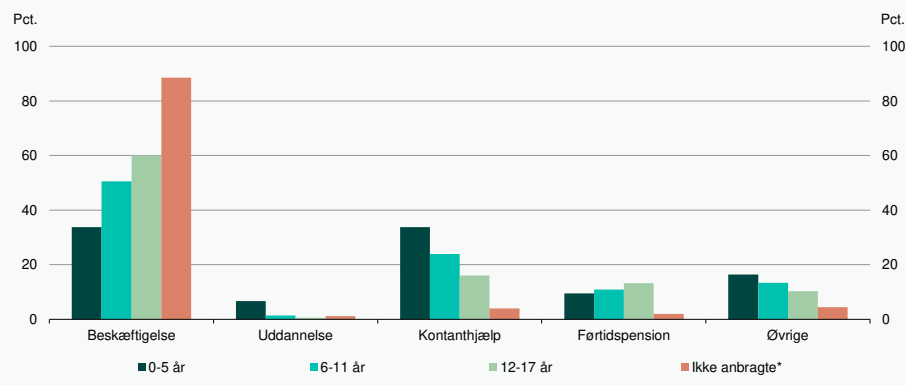
Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der *ikke* har været anbragt uden for hjemmet.

Anm.: Omfatter alle 0-17-årige, som fik iværksat en førstegangsanbringelse uden for hjemmet i løbet af 2015-2019, og for hvem der findes oplysninger om fars uddannelse. Uddannelsesniveau angiver fædres højeste fuldførte uddannelse, opgjort pr. 30. september i anbringelsesåret. 'Grundskole' inkluderer også manglende uddannelse. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet. Antal anbragte børn og unge = 9.559.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Figur 14

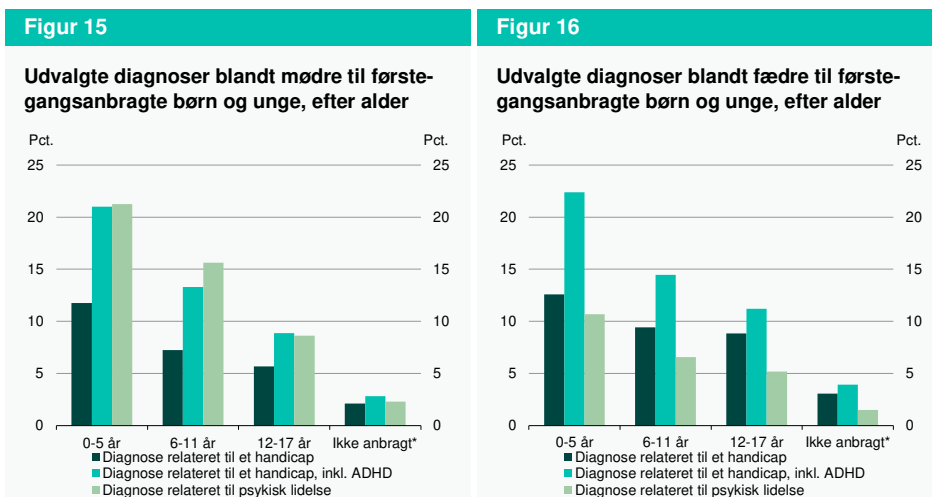
Socioøkonomisk status blandt fædre til førstegangsanbragte børn og unge, efter alder

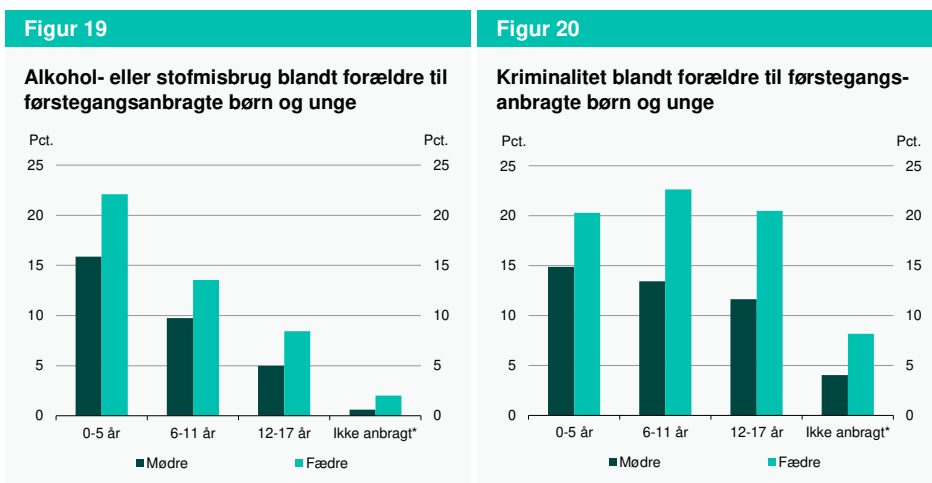
Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der *ikke* har været anbragt uden for hjemmet.

Anm.: Omfatter alle 0-17-årige, som fik iværksat en førstegangsanbringelse uden for hjemmet i løbet af 2015-2019, og for hvem der findes oplysninger om fars socioøkonomiske status. Fædres socioøkonomiske status er opgjort i året for barnets eller den unges anbringelse. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet. Antal anbragte børn og unge = 8.964.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der *ikke* har været anbragt uden for hjemmet.
 Anm.: Omfatter børn og unge i alderen 0-17 år som fik iværksat en førstegangsbBringelse uden for hjemmet i løbet 2015-2019, og som findes i befolkningsregistret ultimo året. Figur 17 omfatter kun børn og unge, som har oplysninger om en biologisk mor, N = 10.174. Figur 18 omfatter kun børn og unge, som har oplysninger om en biologisk far, N = 9.559. Diagnoser, der kan være forbundet med et handicap, omfatter autismespektrum, mental retardering, hjerneskade, muskelsvind, Downs, cerebral parese. Diagnoser forbundet med psykiske lidelse omfatter diagnosegrupperne psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser forårsaget af brug af alkohol el. stoffer mv., depression mv., skizofreni mv., angst mv., personlighedsforstyrrelse mv., spiseforstyrrelse mv. Se mere i boks 1. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet.
 Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Note: *) Ikke anbragt omfatter 0-17-årige ultimo 2019, der *ikke* har været anbragt uden for hjemmet.
 Anm.: Omfatter børn og unge i alderen 0-17 år som fik iværksat en førstegangsbBringelse uden for hjemmet i løbet 2015-2019, og som findes i befolkningsregistret ultimo året. Alkohol- og stofmisbrug blandt forældre bygger på data vedrørende social misbrugsbehandling, årsager til anbringelse blandt de anbragte børn og unge, samt data vedrørende diagnoser relateret til misbrug, se mere herom i boks x. Kriminalitet blandt forældre er opgjort på baggrund af om de har modtaget en fældende strafferetlige dom, opgjort på tidspunktet for barnet eller den unges anbringelse. Alderen angiver barnets eller den unges alder på anbringelsestidspunktet. Anbragte børn og unge = 10.970.
 Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.